

Múzeumi pályázatok

A Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága az idén is meghirdette immár hagyományos két pályázatát. Az új és legújabb kori történeti pályázat az országos történeti pályázat része; a néprajzi és nyelvjárású gyűjtőpályázatot pedig megyei fordulója a 19. országos néprajzi és nyelvjárású gyűjtőpályázattal.

A megyei új és legújabb kori történeti pályázaton helyszíni gyűjtésen alapuló, saját tapasztalatból vagy visszaemlékezésből kiinduló, illetve levéltári kutatásra, sajtóanyagra épülő, nyomtatásban még meg nem jelent dolgozat beküldésével lehet részt venni. A tárgyalt korok a XVIII. század elejétől napjainkig terjedhet, foglalkozhat a politika, a munkásmozgalom, a helytörténet, a gazdaság-társadalom, művelődéstörténet és életmód bármely területével. Ajánlott témakörök: helyi kiemelkedő személyiségek életútja; pártok, társadalmi szervezetek helyi története; városi társadalmi osztályok és rétegek életmódjának alakulása; helyi kulturális egyletek, csoportok tevékenységének története; a városi és falusi kézműiparnak és a kisipar szervezeteinek története; ipari és mezőgazdasági üzemek fejlődésének története, a szövetkezeti mozgalom, az egyes különböző profilú szövetkezetek története, évkönyvek, krónikák, szocialista brigádnaplók, üzemtörténeti gyűjtemények feldolgozása; nemzetiségiek élete egy községben.

A néprajzi és nyelvjárású gyűjtőpályázaton helyszíni gyűjtésen alapuló vagy a paraszti élet saját tapasztalatán, esetleg levéltári kutatáson nyugvó, nyomtatásban még meg nem jelent eredeti ismeretanyagot feltáró munkák beküldésével lehet részt venni. Ajánlott témakörök: paraszti életrajz, családtörténet, önéletrajz; tanyai település és telekrendezés; egy település hagyományos népi

életrajzának leírása; nővének, füves gyógymódok szerepe a paraszti orvoslásban, ezeken kívül más néprajzi tárgyú dolgozatokkal is lehet pályázni. Részt vehetnek az Erkel diákünnep pályázatára beadott megyei témájú dolgozatok készítői is.

Mindkét pályázat beadási határideje 1981. augusztus 31. A két példányban elkészített dolgozatokat a Csongrád megyei Múzeumok Igazgatóságának címére (6720 Szeged, Roosevelt tér 1-3.) kell elküldeni, feltüntetve a pályázat címét, életkorát. A történeti pályázatot három — felnőtt, ifjúsági és csoportos — kategóriában, a néprajzi és nyelvjárású gyűjtőpályázatot felnőtt és ifjúsági kategóriában hirdették meg. Eredményhirdetésre októberben, a múzeumi hónap idején kerül sor. A legjobb pályamunkák részt vesznek az országos döntőben is. További útmutatásokat a szegedi Móra Ferenc Múzeumban kaphatnak az érdeklődők.

Díszdoktoravatás

Nyugalmazott professzorokat avattak a természettudományok tiszteletbeli doktoraivá szerdán az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanácsának ünnepi közgyűlésén. Dr. Kubovics Imre, a természettudományi kar dékánja méltatta a nemzetközileg is elismert tudósok munkásságát.

Dr. Gerecs Árpád akadémikus csaknem öt évtizedig kiemelkedő munkásságot fejtett ki a hazai szerves kémiai technológiai kutatások terén. Lengyel Béla akadémikus, az általános és szerves kémiai tanszék vezetőjeként korszerűsítette, továbbfejlesztette a szerves kémiai képzést. Szédeczky-Kardoss Elemér akadémikus közéleti és geokémiai kutatásainak eredményei — amelyeket tudományos könyvekben összegyűjtött — nemzetközileg elismertek. Mindhárman tevékenyen részt vettek a közéletben is. E sokrétű munkásságuk elismeréseként fogadják őket tiszteletbeli doktorokká.

Eörsi Gyula rektor az egyetemi tanács nevében köszöntötte a díszdoktorokat.

Emlékezés Komját Aladárra

Komját Aladár, a magyar szocialista líra első nagy képviselője, a nemzetközi kommunista munkásmozgalom kiemelkedő harcosa születésének 90. évfordulója alkalmából szerdán szülőhelyén — a kassai Harang utca 15. szám alatt — felavatták a **Bartusz György** szobrászművész alkotta emléktáblát.

Az ünnepségen **Ladislav Benó**, a csehszlovák írószövetség titkára emlékezett meg Komját Aladár munkásságáról, életművéről, majd **Jozef Mravik**, a Szlovák Szocialista Köztársaság kulturális miniszterhelyettese leplezte le az emléktáblát.

Rátkai Ferenc művelődési miniszterhelyettes — a Komját Aladár-emlékezésorozat alkalmából Kas-

sára utazott magyar kulturális delegáció vezetője — mondott ünnepi beszédet.

Az emléktábla alá elhelyezték a megemlékezés virágait a kassai városi pártbizottság és tanácsai szervezeteinek képviselői, a Művelődési Minisztérium nevében **Rátkai Ferenc**, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében **Fodor László**, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese koszorúzott. Koszorút hozott az emléktábla alá **Komját Irén**, Komját Aladár harcostársa, özvegye, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének alelnöke, és megkoszorúzták az emléktáblát az újságíró-szövetség képviselői: **Pálffy József**, a MUOSZ elnöke és **Benkő Károly**, a MUOSZ titkára is. (MTI)

Tanácsok — magánépítőknél

Az építkezés — az tudja igazán, aki már próbálta — nemcsak a család pénztárcáját, hanem idegeit is alaposan megtépázza. Márpedig a jövőben, mint ismeretes, az állam fokozottabb támogatást nyújt azoknak, akik belevágnak ebbe a vállalkozásba. Indokolt az anyagi és szakmai segítség, hisz lakásállományunk jelentős növekedését ettől az építési formától is várjuk.

Törvényszerű-e, hogy az építendő ideigleg kiboruljon, mire elkészül a háza? Sok nézeteltérésnek, háborúskodásnak elejét lehet venni, ha az ember attól a perctől, hogy eldöntötte: építkezni fog, alaposan fölvertézi magát jogi ismeretekkel.

Ebben kíván segítségre lenni a **Hazafias Népfront** városi bizottsága: ingyenes jogi tanácsadást szervez magánépítők részére, minden páros hét keddi napján. Előljáróban, paragrafusok emlegetése nélkül jó, ha

már megjegyzik az érdekeltek a jogász néhány tanácsát. Hogy az építendő kerüljön hátrányos helyzetűvé a tervezővel, a kivitelezővel szemben, a munka megkezdése előtt szerződésben rögzítsenek mindent. Fogalmazzák meg kölcsönösen az elvárásokat, írják le, milyen munkát mikorra, mennyiért vállal a tervező. Gyakran csak a tervezési díj összegét tüntetik föl, s hogy mindezért mit várhat a megrendelő, azt nem. Ilyenkor aztán igen nehéz „bevasálni” a szóbeli ígéretet, és nemegyszer a költséges per tesz pontot a vita végére.

Az építési engedélytervre is érvényes mindez. Időben meg kell egyeznie a tervezőnek és építetőnek a költségvetésben is. Elengedhetetlen, hogy a leendő tulajdonos ne jelentse ki: ennyi pénzem van vagy lesz, egy fillérrel sem több, nehogy százezer forinttal! Az építész fantáziája ugyanis szín-

te végtelen, s előfordul, hogy föltételezi ezt a partnere anyagi lehetőségeiről is. Ilyenkor esik meg az, hogy már építkezés közben derül ki, fogytán a pénz, pedig a munka java még hátra van.

A részletes tervek és költségeket tartalmazó kivitelezési tervek alapján lehet megkötöni a kivitelezési szerződést, amelyből tájékozódhat a megrendelő — az egyszerűgyűjtemény alapján —, mennyivel kernek többet a kivitelezők a hivatalos ár-nál.

Tehát a lényeg: pongyola megfogalmazás helyett részletes, mindenre kiterjedő szerződéseket kell kötni. Ezek a megállapodások természetesen mindkét szerződő felet egyaránt biztosítják a „ráfizetés” ellen. S ettől igyekeznek megóvni őket a népfront is, rendszeres jogi tanácsadásaival.

Ch. A.

Nők és körülmények

Tanácskozás a népfrontnál

A választás utáni alakuló ülését tartotta meg tegnap, szerdán a **Hazafias Népfront** megyei nő- és rétegpolitikai bizottsága. **Szabó Gaborné**, a bizottság elnöke megnyitotta után **Kónya Sándorné**, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának politikai munkatársa tájékoztatta a résztvevőket az MSZMP XII. kongresszusa határozatainak végrehajtása során fölmerülő időszervi nőpolitikai feladatokról, valamint a hatodik ötéves terv első évenek teendőiről.

Az 1970. évi nőpolitikai határozat óta a lányok, asszonyok tömegei veszik ki részüket aktívabban a gazdasági építők munkákból, erősödött politikai szerveztségük, felkészültségük, öntudatuk. Az elmúlt két ötéves terv időszakában tovább javultak foglalkozási, munkahelyi körülményeik, bővültek a szolgáltatások, több gyereket fogadhattak a gyer-

meinkintézmények. Az elmúlt öt évben a tervezettnél több lakás épült föl a megyében, s ez pozitívan befolyásolta a nők, az anyák közérzetét. A jövőben is fokozottan szem előtt tartják a lakásépítésnél és -elosztásnál a családpolitikai szempontokat.

A nők nemcsak kaptak, sokat is adtak a társadalomnak. A munkaképes korú lányok, asszonyok többsége dolgozik, az iparban arányuk megközelíti az 50 százalékot. Az ágazati átrendezéssel együtt megindult — a terméktervezet fejlesztésével összefüggő — munkaerő-átosztás is, főként a nehézipari vállalatoknál. A könnyűiparban ezzel párhuzamosan új munkahelyeket is hoztak létre. Tíz vállalatnál a 434 érintett dolgozó közül 285 volt a nő, de csak negyedszűket irányították át más munkahelyre, komolyabb zökkenők nélkül. A pályakezdő nőknek több

minél a fele valamilyen szakmát tanult, ám közülük jó néhányan — a pályorientáció és egyéb, családi okok miatt — betanított munkakörben dolgoznak. Szükséges, hogy a jövőben ki-ki egyéni képzettségének és képességének megfelelő feladatot kapjon.

A nők közéleti szereplésükkel befolyásolják a különböző fórumokon hozott döntéseket. Sajnos, azonban még mindig kevés az olyan, aki vezetőként kamatoztatná tudását. Szegeden ugyan vannak jelei az előrelépésnek, főként a könnyűiparban.

Természetes, hogy az anyák közérzetét, munkahelyi teljesítményét is befolyásolja, hogy gyermekük napközben nyugodt körülmények között, megbízható szakemberek felügyelete alatt van. Megyeinkben az elmúlt öt évben — állami erőből és jelentős társadalmi összefogással — gyarapodtak a gyermekintézmények, mégis meg mindig szűfoltak az óvodák, a bölcsődék. Ezek a gondok a következő ötéves tervben is enyhülni fognak.

Mi az, amit ezeken a feladatokon túl tenni lehet a nők, a családok jobb közérzetéért?

Ügyelni kell arra, hogy az új munkavállalók, a gyerekről visszatérők ott dolgozhassanak, ahol egyéni adottságaikat legjobban tudják hasznosítani. Szükséges a kereskedelem, a szolgáltatások fejlesztése, a színvonalas kiszolgálás szorgalmazása. Sürgető a fekvőbeteg- és szociális ellátás javítása.

Az ülés második felében **Abraham Illésné**, a megyei népfront politikai munkatársa a nő- és rétegpolitikai bizottság ideai munkatérét ismertette. Különös figyelmet szentelnek ebben az évben a lakókörzetekben élő, dolgozó nők mindennapi gondjaira, munkakörülményeikre, általános és szakmai műveltségük növelésére, közéleti tevékenységük fokozására. Van még teendő a nők szemléletformálásában is: a család iránti felelősségről, az anyaság megbecsüléséről több szó esik majd. Továbbra is feladata a nőbizottságna a hátrányos helyzetben élő emberek, az idősek megsegítése és az alkoholizmus elleni küzdelem.

Mindezek olyan társadalmi célok, amelyek megvalósításáért sokat tehetnek a népfrontmozgalomban tevékenykedő nők is. A gyereken levők, a bejáró dolgozók és a KISZ-en kívüli fiatalok segítségét is várják a nőbizottságon.

(Folytatjuk.)

Gémes Eszter

Történetek Rúza Sándorról

Veszeka Imre lakodalma

Imre elbúcsúzott tőle, elment. Akárhogy is szeretted Őrzsét, fecsegését értelmetlennek tartotta. Egész éjjel, egész nap, szavát sem lehetett venni. Menjen-e? Ne menjen-e? Ez a két szó kergette az asztalán egymást. Elmondta a bánatot a többinek. Az egyik azt felelte: majd leszoktatod róla, a másik meg azt: ha tíz évig csalogatád, illő elvenni; a harmadik: hőtávhagyj az azt a főesőgést! A negyedik: majd a sárnya agyag kigyógvíti. Végre csak azt határozta, hogy elveszi. Ez: eh, ha másikat vészők: kutya. Ahogy szombat este ígérte, el is ment. Úgy képzelte, csak Őrzsé szülei, testvérei lesznek otthon. Meg is akarta a tiszteletet adni, egy kis beszéd kíséretében kéri meg a lányt. De balul ütött ki a dolog. Vasárnap este Őrzsé kidugja a fejét a rostélyon:

— No gyűtt ké?
— Előbb tán köszönni szoktak!
— Ké gyűtt ide! — felel Őrzsé.
— De tē hamarabb szótá — mondja Imre.
— Hujjaj! Még maj' most mondom az újságot. Hittam ám vendégeket a lakodalomunkra. Angyomokat, sógoromokat, szülémet, körösztapámat. má bent isznak!
— Já, hadd mán abba, mer be sē mék!
— Mindönki vári kendet!
Nyúlt is az ajtó. Őrzsé apia nagyon kedvesen invitálta befelé Imrét. Kezelenek itt mindenki ismeri egymást. Ahogy haladnak az éjszakába az ivással, nótázással, Imre is nekibátorodik. A beszédek igaz nem mestere, de mivel illenek valamit mondani, hát mond. Fejében már van összeszedve négy-öt mondat, de Őrzsétől fél. — Amit az Isten ad! — így fohászodik, és feáll:
— Kedves gyűvendő rokonság! Összegyűvésznének valami ünnepi kinézete van.

— Űgy ám! — beleszóli Őrzsé —, azért is ötéstem ki ilyen puccosan — megriuszálja a farát.
— Mondjad csak tovább, Imre — biztatiák!
— Mondja a nehézség! Ennek mán lütek. Öszezavart a lánasszon, etűl fiteim! Hogy az a tífusz...! Nem kenyerem a szónoklás, inkább ökötnék tíz lovat, mint tíz sort émondjak asztal fölött.

Valaki elkialította magát:
— Adj isten szöröncsét, adónak, vövönek!
Ittak, daloltak, táncoltak, vagyis dorbézoltak. Imre meglátja Őrzsé kezét:
— Gyere, tögvünk az Űr színe előtt örök fogadást. Térgyepöli ide mellém! Tödd a szívedre a kezed a másikat add ide, mondjad: „Imre bácsi! én kendőt szeretöm, sémminemű bajba, örömbe s nem hagyom! Soha mög nem csalom! Isten engöm úgy segítjön!”

Imre is elmondta a maga részéről az eskü szavait. Megcsókolták egymást, és egy parázs fejű gyűrűt húzott Imre Őrzsé ujjára.
— Mostmá úgy híjjá, hogy: „uram!”
— Ké engöm hogy híj?
— Hékaának!
— Templomban nem így eskünek ám! — jegyzi meg a „hékaám”.

Hajnal felé volt, megtették a hajnali terítést. Imre Őrzsé mellett ül, Birkapaprikás volt hidegen, leszűrték a levét, így nem volt fagyvös, fontos kalácsal. A bort ilyenkor már forralták, a pálinkát kenvérhéjal ézették. Hajnali terítés után ez járta. Mikor vége lett az evésnek, így szól Őrzsé Imréhez:

— Adj Isten egészségire kēdek! Űgyē, milyen jóízűt övött a mi asztalunkon termött paprikásbű, mög hogy csűszik rája a mi kedarunk?! Kē sē fogadi, hogy egészségire kēvántam kēdek? Űgy szokták éfogadni illedelmesen, hogy: köszönöm szépen.
Dehogy fogadta el azt a betvári! Mikor már markolatig forgatta a lány a kést a szívébe, annyit kieresztett a foga közül:
— Fuccs nekőd, nászéccaka!
Széjjel ment mindenki virradatra csak Imre maradt ott. Üldözétek a pitvarban a nagyvádn. Imre úgy elgondolkodott: szereti ezt az Őrzsét tiszta szívéből, ezért is akarja vele az életét összetenni. De ez olyan buta! Egy szóval agyon gyilkolja az embert, és még csak észre sem veszi!

— Na jó uram! Csak ennyi a mondanivalója?
— Még ennyi sē! — felel Imre.
Mikor a ház rostélyán kívül volt, akkor adott a rostélyon keresztül Őrzsének egy csókot.

— Áldjon mög az én Istenöm! — Elment.
Őrzsé ráborult a rostélyra, ott sirdogált, mikor ráunt, bement a pitvarba, ott folytatta a brühühűt.
— Mér nem tudta azt neköm mögmondani, hogy annyi lánnak lönni, mint asszonnak? — mondja Őrzsé az anyjának.
— Nem öleget hallottad tőlem, hogy ha még éccő lán lönnék, fērhön nem mönnék sēnkühöz! Ajjaj! Nem fenéki tēfél ám az asszonors!

Imre a betvárszállásra ér, de nagyon szomorú, szavát nem lehet venni. Kötelkednek vele, pajkos megjegyzések, vaskós tréfák, ahogy már ilyenkor lenni szokott. De nem tudták felvidítani. Csak az a vége, mindenki elcsendesedik, el is alszik. De a két test, egy lélek nem tud elaludni. Imre állapotórön (ugyan a többi is), hasra van heveredve, két karján könyökök, fejét tenyerébe hajtja, úgy gondolkodik. Sándor távollatról figyel:

— Gyere ide, Imre! Mi bajod? Én a tē bánatot nem nézhetöm, neköm tunni kō, milyen sérelöm ért? Biztosan az a lötyefötye Őrzsé bántott mög de én helyre igaztom, ha mindön kötetl szakad is. Legjobb cimborám! Ki vele! Né öljön a bánat!

Sándor húz a kulacsból. Imrét is megkínálja. Így kōnnvebb.
— Kétféle baj nvomi az én bögvem.
— Löhet-sē rajta segíteni? — kērdi Sándor.
— Alig hiszöm! — felel Imre. — Az első az, hogy ez az Őrzsé annyi sok haszontalanságot öszezeloctog, hogy a nyelvivé mindtá ellük magátű; aztán truccos is, nem szeretöm a tempóját.

— Abbű maj' kinevelöd. Mi a másik?
— A szégyönt a pofám birkadása igazolhati!
— No, tán bizon szömérmötös vagy?
— Dehogvis! Csak hti milyen embőr az aki a mēnaszon anjának iszmóm-öszmóm tarti a lakodalmat. Sömmi nem erött jó, sē öszöm, sē iszmom, de még az új embősérg sē! Méghozzá egészségömre kēváni a lánasszonv az asztalukon övüst-ivást. „Űgyē milyen jót övött a mi asztalunkon, termött miégymásbű?” — kērdi.